

Kdo je lahko in kdo ne sme biti v upravi ali nadzornem svetu družb

✎ Tanja Smrekar, Lana Dakić
finance@finance.si

Pravkar je potekal razpis za upravo Darsa. Jesen bodo najverjetneje zaznamovale nove skupščine in zamenjave nadzornikov ter uprav v državnih družbah. Kako kadrovati, da bodo podjetja vodili in nadzorovali ljudje, ki bodo delali v dobro družbe in vseh njenih lastnikov? Denimo: je nadzornik lahko brat predsednika uprave ali prek svojega podjetja (potencialni) svetovalec ali dobavitelj tej družbi? Načeloma ne.

V zadnjem letu smo že bili priča spornim kadrovanjem ali vsaj njihovim poskusom. Lobirali so za novega predsednika uprave Telekomu Rudolfa Skobeta, vlada je kadrovala podpredsednico SLS Olgo Franca v nadzorni svet (NS) Luke Koper, torej družbe, ki jo toži. Nekdanji šef JAPTI Peter Ješovnik, ki so mu očitali izogibanje javnemu naročanju, je postal šef AUKN. Razburkano je tudi drugje po Evropi – neprofitna skupina Corporate Europe Observatory, ki se ukvarja z razkrivanjem vpliva korporacij na politiko EU, je predsednika Evropske centralne banke Maria Draghija obtožila konflikta interesov, saj da je član bančne lobistične skupine.

Preverili smo, kakšno kadrovanje je (potencialno) nevarno za oškodovanje družbe in njenih delničarjev. Pomagali so nam Irena Prijović iz združenja nadzornikov, Branko Žibret iz svetovalne družbe AT Kearney, protikorupcijska komisija (KPK) in Združenje Manager.

✎ **Ali je v nadzornem svetu družbe lahko sorodnik,**

partner ali prijatelj člana uprave te družbe?

To je nezaželeno, sploh za sorodnike v prvem kolenu. Kodeks upravljanja za javne družbe ožje sorodnike šteje za odvisne, saj nanje vplivajo čustvene vezi, a jih zakonsko ne prepoveduje. V zvezi s prijateljstvi pa velja, da je treba dobro poznati mejo. Vse pa je odvisno od osebne integritete oseb. V NS naj bodo torej pri prijateljskih vezeh ob odločitvah pozorni tudi drugi nadzorniki, prijatelj člana uprave pa bi se najverjetneje izločanja moral večkrat izločiti.

✎ **Ali je nadzornik lahko hkrati tudi podjetnik, ki prodaja tej družbi svoje izdelke ali storitve?**

Praviloma v NS ne sme biti nekdo, ki želi prek te funkcije uresničevati svoj (osebni) poslovni interes ali interes tretjih oseb. Če pa poslovni odnos obstaja že pred prevzemom funkcije, mora biti sodelovanje transparentno in potekati pod enakimi pogoji, ki veljajo za druge. Hkrati pa se tudi ne bi smel – vsaj ne občutneje – povečevati obseg poslovanja, ki že tako za družbo ne sme pomeniti pomembnejšega obsega posla. Ne gre pa za zakonske prepovedi, temveč »le« za dobro prakso.

✎ **Je sporno, če ima član uprave ali nadzornik družbe prijatelje, ki s to družbo poslovno ali drugače sodelujejo ali si to želijo?**

Prepovedano ni, lahko pa je sporno. Pomembno je, da vsi posli iz družbo potekajo pregledno. Notranji akti družbe in določeni notranji postopki naj bi to tudi zagotavljali. Člani uprave bi morali za takšne posle tudi dobiti soglasje nadzornih svetov. Tujci so še bolj previdni. Spomnimo na primer banke SKB – ko

so Francozi kupili banko, je moral mož takrat predsednice uprave Cvetke Selšek zaradi novih internih pravil zapustiti banko.

✎ **Ali gre za nasprotje interesov, če je član uprave hkrati solastnik podjetja, ki z družbo poslovno sodeluje?**

To je lahko sporno. Nadzorni svet lahko denimo zahteva, da ob nastopu funkcije člana uprave ta delež v drugem podjetju proda. A s tem še ni rečeno, da član uprave ne bo še naprej delal v dobro tega podjetja. Skratka, gre tudi za odgovornost nadzornikov, da spremljajo morebitne posledice družbo, ki jo nadzorujejo, in podjetjem, v katerem je (bil) član uprave tudi solastnik.

✎ **V kakšnem primeru lahko družbo vodi ali nadzoruje oseba, ki je osebno izpostavljena v določeni naložbi oziroma finančnemu instrumentu in bi prek svojega položaja lahko vplivala na ceno tega instrumenta oziroma na njegovo prodajo?**

Takšen član uprave ali nadzornega sveta lahko neposredno vpliva na odločitve, kar lahko pomeni oškodovanje za podjetje v njegovo osebno korist. Torej, lahko se pojavi trgovanje z notranjimi informacijami. Če bi takšna oseba že vodila ali nadzorovala družbo, bi se morala od sprejemanja odločitev, povezanih s to določeno naložbo, izločiti.

✎ **Ali družbo lahko vodi ali nadzoruje nekdo, proti kateremu je ta ista družba v preteklosti vložila tožbo?**

To je sporno in pomeni morebitno nevarnost za posreden vpliv poteka tožbe. Ne nazadnje – toženi nadzornik ali član uprave lahko vpliva

na odvetnika, prek katerega ga družba toži, mu denimo oteži dostop do informacij ... To seveda ni nujno. Tožbe so lahko upravičene, lahko pa tudi ne in jih nekdo preprosto grdo izkoristi pri sporih med upravo in nadzornim svetom.

✎ **Kakšne so nevarnosti, če je član uprave ali nadzornega sveta družbe tudi na vodstvenem ali nadzorniškem položaju v konkurenčni družbi?**

Člani uprave in nadzornega sveta delniške družbe po zakonu o gospodarskih družbah ne smejo biti v nadzornem svetu ali upravi konkurenčne družbe, prav tako tudi ne smejo biti delavci v katerikoli konkurenčni družbi niti ne smejo biti podjetniki z dejavnostjo, ki bi lahko bila konkurenčna družbi.

✎ **Je član uprave ali nadzornega sveta lahko tudi vodilni član politične stranke, ki bi lahko vplival na financiranje svoje stranke v škodo družbe?**

Politična pripadnost ni izločitveni kriterij za imenovanje za člana nadzornega sveta, a hkrati ta oseba ne sme delovati v interesu stranke na račun družbe. Torej – nevarnost nasprotja interesov je.

✎ **Kako preprečiti konflikt interesov pri predstavniških delavcev v nadzornih svetih in upravah? Ti lahko dajejo prednost projektom, na katerih v družbi delajo sicer, ali sebi ljubim sodelavcem pri napredovanjih.**

Drži enako kot za vse člane uprav ali nadzornih svetov – če dajejo prednost projektom ali sebi ljubim sodelavcem, je to nasprotje interesov. Njihov konflikt interesov je sicer sso upravljanjem institucionaliziran. Kljub temu pa tudi zanje velja, da morajo upoštevati

interes družbe in da so – tako kot drugi nadzorniki – za svoje odločitve odškodninsko odgovorni.

Ali se lahko v Sloveniji izognemo konfliktu interesov?

Po nekaterih ocenah bi morala država imeti vsaj 20 milijonov prebivalcev, da lahko korporativno upravljanje bolj idealno deluje, saj so v manjših državah ljudje med seboj povezani in hitro lahko nastane nasprotje interesov. V Sloveniji smo obsojeni na to, da bodo ljudje, ki jih želimo na vodilnih mestih kot člane nadzornih svetov ali uprav, na nek način v konfliktu interesov. Zato je nujno, da so ti konflikti jasno razkriti in upoštevani v procesu odločanja, še bolj pa je pomembno, da negujemo poslovno etiko.

V KPK pa dodajajo, da je zadnja sprememba zakona o gospodarskih družbah, ki je sicer vsebinsko korak v pravo smer, posredno omejila pristojnosti KPK na tem področju, zato nima več neposrednih pristojnosti odločati o teh primerih z vidika nasprotja interesov. ●

PRIMERI SPORNEGA KADROVANJA IN MORDA OPOREČNIH ŠEFOV

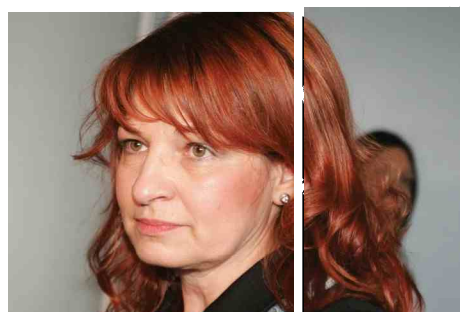
► **GORAZD PERENIČ** kljub pravno-močni obsodbi zaradi kršitve spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja iz tako imenovane afere šeškanje ostaja na čelu strokovnega sveta za prijazen in učinkovit javni sektor. Pereniču očitajo »šeškanje« v času, ko je bil državni sekretar na ministrstvu za javno upravo, ko ga je vodil Gregor Virant. Perenič je s svojega takratnega položaja odstopil leta 2005 – iz osebnih razlogov.

► **LUKA NOVAK** je (za zdaj) vršilec dolžnosti direktorja urada za intelektualno lastnino na ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo. Eden od sogovornikov se pri tem sprašuje, kako je lahko šef urada, ki skrbi za avtorske pravice, nekdo, ki »posnema britanskega kuharja Jamieja Oliverja«. Projekt na POP tv Ljubzen skozi želo-dec je sicer po njegovem končan.

► **STOJAN NIKOLIČ** je predsednik nadzornega sveta Elana že drugič postal junija. V njem vidi težavo predsednik protikorupcijske komisije Goran Klemenčič, saj je bil Nikolič predsednik nadzornikov Elana v času, ko je komisija tam zaznala sume več kaznivih dejanj. Nikolič je sicer predsednik uprave Triglava Naložb, morebiten član uprave Zavarovalnice Triglav, član strateškega sveta za banke ter eden izmed najtesnejših svetovalcev finančnega ministra Janeza Šušteršiča.

► **OLGA FRANCA**, podpredsednica SLS, je nekdanja nadzornica Luke Koper, ki jo ta toži zaradi domnevno predragega nakupa deleža slovaškega logističnega holdinga Trade Trans Invest. Vlada jo je (za zdaj neuspešno) znova poskušala nastaviti v NS Luke Koper, podobno kot nekdnega, tudi toženega nadzornika Marka Valentinčiča. Ni izključeno, da bo v jeseni nova skupščina Luke Koper, na kateri bi vlada v nadzorni svet spet poskušala nastaviti Franco.

Page: 8

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 950 cm2

3 / 3

► **PETER JEŠOVNIK**, novi vršilec dolžnosti člana uprave AUKN. V času, ko je vodil JAPTI (agencijo za podjetništvo in tuje investicije), so se v njem dogajale številne kršitve zakonodaje o javnih naročilih, negospodarno trošenje državnega denarja, nepravilni dvigi plač in podobno. Takšne so bile po poročanju Dnevnika ugotovitve notranje revizije leta 2009.

► **RUDOLF SKOBE** septembra prevzame vodenje Telekoma Slovenije. Številni njegovo imenovanje pripisujejo lobistom in naklonjenosti Državlanske liste. Skobetu očitajo tudi domnevno preveliko ustrežljivost politiki pri nekaterih projektih, denimo pri televiziji. Neuradno se sicer že postavlja vprašanje, kako trden je Skobetov stol. Nadzorni svet bo jeseni na ponovljeni skupščini verjetno zamenjan, Skobeta SDS menda ne podpira.

► **ALEŠ HAUC** je po vodenju Pošte prevzel vodenje izgubarske NKBM. Na Pošti Slovenije se je moral zagovarjati zaradi previsoke plače, ki mu kot direktorju državnega podjetja ni bila dovoljena. Plačnim omejitvam vlade je nasprotoval, češ da Pošta, ki ji številni očitajo monopol (uradno ga sicer nima), posluje dobro. Plačo, nagrade, bonitete bo moral še bolj krotiti v NKBM, ki je samo letošnje polletje imela 40-milijonsko izgubo. Bo zdržal?

► **NEPOTIZEM DRŽAVNEGA VRHA:** Janez Janša je v svojem kabinetu zaposlil hčerko evropslanke Zofije Mazej Kukovič Ino Kukovič, evropslanke Mazejeva pa je v svojem kabinetu zaposlila prijateljico Janševega sina Majo Mikanec, piše Mladina. Spomnimo še na očitani nepotizem pri nekdanji generalni državni tožilki Barbari Brezigar, zdaj državni sekretarki na ministrstvu za notranje zadeve. Oba njena otroka, Jaka in Špela, sta dobila službo na tožilstvu. Jaka leta 2004, Špela pa tri leta pozneje.